

QUÆSTIO LXXXVI.

DE EFFECTU PŒNITENTIÆ QUOAD MORTALIUM

PECCATORUM REMISSIONEM.

I. In articulo primo ostendit S. Thomas, nullum esse peccatum, quod in hac vita per pœnitentiam deleri non possit, quia pœnitentia operatur virtute gratiæ et misericordiæ divini, quæ sufficiens est ad omnia peccata exhaurienda in homine viatore. In secundo articulo docet, non posse peccatum mortale tolli sine pœnitentia, quia non potest tolli offensa non sublata causa, unde procedit: procedit autem ex voluntate aversa a Deo. Ex hoc enim Deus manet offensus, quia avertimur ab illo: ergo nisi mutetur ista aversio voluntaria, non tollitur offensa Dei: non mutatur autem nisi per voluntatem contrariam, quæ est detestatio illius aversionis; et hæc est pœnitentia. In articulo tertio docet, unum peccatum mortale sine alio remitti non posse, quia nullum peccatum mortale tollitur, nisi per gratiam, quæ sola potest tollere maculam et offensam illius: si autem remaneret aliud peccatum mortale in subjecto, non posset cum illo stare gratia, quia gratia et peccatum simul non sunt: ergo non potest tolli unum peccatum mortale sine alio, quia nequit stare cum gratia. In articulo quarto docet, quod re-

missa culpa potest remanere in homine reatus, seu obligatio ad aliquam pœnam temporalem, quia licet remota offensa et culpa non maneat aliquis debitor pœnæ æternæ, potest tamen ratione conversionis ad bonum commutabile, in quo nimis sibi indulget, manere debitor alicujus pœnæ, si non perfecte doluit, vel afflictus est ex tali nimietate; sed quia conversio est finita, etiam pœna illi correspondens finita est. In articulo quinto docet, quod remissa culpa non statim tolluntur omnes reliquiæ peccatorum prave dispositionis, seu pronitatis ad peccandum, ut ipsa experientia constat, quia istæ dispositiones pertinent ad illam conversionem ad bonum commutabile erga quod potest manere inclinatio aliqua vel dispositio, licet non maneat ordinatio ad illud ut ad finem. In articulo sexto docet, quod remissio culpæ est effectus pœnitentiæ; tum pœnitentiæ ut est sacramentum (in quantum illic ex opere operato virtus divina operatur ad infundendam gratiam) tum pœnitentiæ ut est virtus, in quantum per hanc pœnitentiam disponitur subjectum ad gratiam, et ordinatur ad claves Ecclesiæ.

QUÆSTIO LXXXVII.

DE REMISSIONE VENIALIUM.

DISPUTATIO XXXV.

DE REMISSIONE PECCATI MORTALIS ET VENIALIS.

—

ARTICULUS I.

Utrum peccatum mortale nullo modo sine pœnitentia possit remitti?

I. Quatuor docet S. Thomas in hac quæstione. Primum, requiri etiam ad remissionem peccatorum venialium pœnitentiam, licet non ita perfectam sicut ad remissionem mortalium, quia de peccatis mortalibus requiritur detestatio actualis, cum diligentia ad recordandum de singulis, ut de singulis pœniteat: ad remissionem autem venialium sufficit detestatio virtualis, quatenus alicui displicet quidquid retardat affectum in Deum, licet de illo peccato in speciali non cogitet. Secundo, docet in secundo articulo non requiri ad remissionem venialis infusionem gratiæ habitualis, sed sufficit aliquem motum gratiæ, seu charitatis excitari, quia peccatum veniale non opponitur gratiæ habituali, quia non destruit illam, sed fervori, seu motui illius. Tertio, in articulo tertio docet, quod per aspersionem aquæ benedictæ, et alia similia sacramentalia, remittuntur venialia peccata, in quantum ista fiunt cum aliquo motu detestationis peccati, vel motu reverentiæ in Deum, vel in res divinas. Quarto, in articulo quarto docet, quod existenti in peccato mortali non remittitur veniale nisi remittatur mortale, quia veniale peccatum remittitur per fervorem et motum charitatis, cui opponitur, necessario supponentem ipsam gratiam et charitatem; qui autem est in peccato mortali, neque gratiam habet, neque charitatem, et sic nec fervorem.

I. Loquendo de facto, et secundum potentiam Dei ordinariam, facile constat resolutio dubii, nullo modo posse remitti peccatum mortale sine pœnitentia. Hoc enim manifestissimis Scripturæ testimoniis constat, Lucae xiii: *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis*: Ezech. xviii: *Convertimini, et agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris: et non erit vobis iniquitas in ruinam*: Act. viii: *Pœnitentiam age ab hac nequitia tua, et roga Deum, si forte remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui*. Extat etiam definitio Concilii Tridentini sess. xiv, cap. iv: « Fuit, inquit, quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus necessarius: » ergo sine pœnitentia nullo tempore data fuit peccatorum remissio hominibus lapsis.

II. Ratio vero S. Thomæ in articulo secundo præter divinam ordinationem et institutionem, quæ est